

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

L i t e r a t u r a :

Hašek, V. a kol. 1989: Výroční zpráva úkolu geofyzikální přípravy terénního archeologického výzkumu, etapa 1989, Brno.

Poláček, L. 1989: Příspěvek k poznání počátků Moravských Budějovic, VVM XLI, 205-221.

Poláček, L. 1991: Archeologický výzkum a nové sběry v Mor. Budějovicích (okr. Třebíč), PV 1988, 55-56, Brno.

Fortsetzung der Grabungen am Schloßhof in Moravské Budějovice im Jahre 1989 (Bez. Třebíč). Die seit dem Jahre 1987 im Areal des Schloßes in Mor. Budějovice durchgeführten Arbeiten, setzten im Jahre 1989 mit einer weiteren Abdeckung im Schloßhof fort. Die Grabung I/89 konzentrierte sich auf den Raum der durch den Winkel der sich knickenden Steinmauer begrenzt ist, deren Existenz und Verlauf im Schloßhof die Grabung im Jahre 1988 klärte. Die Grabung I/89 bestätigte die Anwesenheit einer Siedlungsschicht und von eingetieften Objekten mit einem Übergewicht an Funden aus dem 13. Jahrhundert. Der neu festgestellte Graben (Obj. 65), dessen Beziehung zur Steinmauer man vorläufig nicht zufriedenstellend klären konnte, läßt sich voraussichtlich in das 13. - 14. Jh. ähnlich wie die eigentliche Mauer datieren. Der archäologisch belegte Steinmauerverlauf im Schloßhof, gemeinsam mit den Ergebnissen der geophysikalischen Messungen im Raume des ehemaligen Friedhofes bei der Kirche des Hl. Ägidius und des Schloßparkes, zeugen bisher für die Existenz einer befestigten Formation in der geschützten Lage bei der Kirche des Hl. Ägidius.

Im Rahmen der Rettungsgrabung II/89 wurde im Nordwestteil des Schloßhofes eine Abfallgrube mit reichen Funden aus der 2. Hälfte des 15. Jh. festgestellt, unter denen Hafnerkeramik überwog. Es wurden fünf ganze Kammerkacheln geborgen und einige weitere gelang es zu rekonstruieren. Unter den Sujets der Kachelreliefe erscheinen Motive des Jonas, der "Melusine", Würfelspieler und des böhmischen Löwen. Neben einem Ofenaufsatz mit der Gestalt des Hl. Wenzels und Fragmenten durchbrochener Kacheln können zahlreiche Funde von Gefäßkacheln und von einigen weiteren weniger üblichen Formen der Hafnerkeramik erwähnt werden.

VÝZKUM STŘEDOVĚKÉHO TVRZIŠTĚ V JAVORNÍKU - VSI (okr. Šumperk)

Marie Gronychová, Okresní vlastivědné muzeum, Šumperk

Zdeněk Brachtl, Okresní vlastivědné muzeum, Šumperk - Muzeum Jeseník

V polovině července r.1989 byla zahájena první sezóna zjišťovacího výzkumu na středověkém tvrzišti v Javorníku-Vsi. Výkopové práce navázaly na předchozí badatelskou činnost místních vlastivědných pracovníků v r.1934 a dále na topografický a geofyzikální průzkum, který se uskutečnil r. 1984 a byl situován na ploše 18 x 19 m.

Archeologické sondy I-III/1989 prořaly původní příkop a část úpatí vlastního pahorku. Sonda I/1989 o rozměrech 10 x 1,5 m byla vedena v místech příkopu a pokračovala téměř k vrcholku tvrziště. Průběh příkopu však nebylo možno spolehlivě ověřit vzhledem k silnému recentnímu narušení. V hloubce 1 m se nacházela náplavová vrstva štěrkopísku s valouny. Mikrosonda v této vrstvě o další metr

nepřinesla žádné doklady osídlení. Ve východní části sondy se nacházela pod krycí vrstvou v hloubce 60-80 cm jílovitá hlína s uhlíky a Fe-čočkami. Sonda II/1989 o rozměrech 4 x 1,5 m byla položena v severní části lokality. Sonda III/1989 měla rozměry 4,5 x 1,5 m a nebyla z časových důvodů zcela dokončena. Při výzkumu byla získána menší kolekce zlomků keramiky, kterou lze podle profilace okrajů rámcově datovat do 14.-15. století. Několik atypických pravěkých (?) střepů neumožňuje prozatím vyslovit bližší závěry o případném starším osídlení lokality.

E r f o r s c h u n g e i n e r m i t t e l a l t e r l i c h e n F e s t e i n J a v o r n í k - V e s (J u e r n i g - D o r f , B e z . Š u m p e r k) . I m J u l i w u r d e d i e e r s t e S a i s o n d e r F e s t s t e l l u n g s g r a b u n g d e r m i t t e l a l t e r l i c h e n F e s t e e r ö f f n e t . D i e G r a b u n g k n ü p f t e a n d i e v o r h e r i g e t o p o g r a f i s c h e u n d g e o p h y s i k a l e E r f o r s c h u n g a u s d e m J a h r e 1 9 8 4 . D i e S u c h g r ä b e n I - I I I / 1 9 8 9 d u r c h s c h n i t t e n d e n V e r l a u f d e s u r s p r ü n g l i c h e n G r a b e n s u n d d e n R a n d e i n e s T e i l e s d e r F e s t e a u f d e r G i p f e l l a g e . D i e g e w o n n e n e K e r a m i k d a t i e r t d i e L o k a l i t ä t r a h m e n h a f t i n d a s 1 4 . - 1 5 . J a h r h u n d e r t .

POVRCHOVÝ PRŮZKUM STŘEDOVĚKÉHO SÍDLA VOLENOV (k.ú. Suchá Loz, okr. Uh.Hradiště)

Miroslav P l a č e k , Hodonín

(Obr. 28)

Zbytky opevněného sídla zv. "Hrádek" zabírají zalesněný výběžek v záhybu potoka asi 400 m jižně od dvora Volenov, který stojí na místě zaniklé středověké osady (Nekuda 1961, 34). Hrádek má klasické jednodílné uspořádání, jeho obytný areál má přibližně tvar čtverce se zaoblenými rohy (25,5 x 25,5 m) a je ze dvou stran obklopen příkopem (š. 16-17 m) a valem. Na třetí jižní straně val přechází v terénní stupeň nad potokem. Vrcholová plošina nemá vedle zbytku štítového valu žádné stopy zástavby. Úzká terasa na jihu navazující na zářez do jádra lokality může být pozůstatkem původního vstupu. Poněkud zkreslený půdorys uvádí J.L.Červinka (1942) a V. Nekuda a J. Unger (1981, 317).

Lokalita se v historických zprávách objevuje až k r. 1600 jako pustá (ZDB 1953, s. 647). Vesnice se uvádí v roce 1351, kdy ji již jako pustou daroval markrabě Jan Jindřich Uh. Brodu (COM VIII, 97). Vzhledem k nálezům keramiky ze 13. a 14. stol. (Nekuda - Unger 1981, 318) můžeme předpokládat vznik sídla ve 2. pol. 13. stol. a zánik před polovinou století následujícího.

L i t e r a t u r a :

COMVIII: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, ed V. Brandl, Brünn 1874.

Červinka, I. L. 1942: Zapomenuté hrady, hrádky a tvrže moravské. Rkp uloženy v archivu AÚ Brno, Brno 1942.

Nekuda, V. 1961: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu. Brno.

Nekuda, V. - Unger, J. 1981: Hrádky a tvrže na Moravě. Brno.

ZDB, 1953: Moravské zemské desky 1567-1632, kraj olomoucký, ed. Matějsek. Praha.

O b e r f l ä c h e n u n t e r s u c h u n g d e s m i t t e l a l t e r l i c h e n S i t z e s V o l e n o v (K a t . G e b . S u c h á L o z , B e z . U h . H r a d i š t ě) . D e n R e s t d e s b e f e s t i g t e n S i t z e s " H r á d e k " , d e r z u r m i t t e l a l t e r l i c h e n N i e d e r l a s u n g s w ü s t u n g V o l e n o v g e h ö r t e , b i l d e t e i n e q u a d -

PREHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19
- Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral
- Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchliková
- Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby: A. Krechlerová
- Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1
- Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
- Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
- Náklad: 450 ks — neprodejné
- Vydáno jako rukopis